

TNO-rapport

www.tno.nl

T
F

U |

**Jaarverslag proefdierdeskundige
Verslagjaar 2009**

Datum	27 mei 2010
Auteurs	Proefdierdeskundige TNO
Opdrachtgever	TNO Raad van bestuur
Projectnummer TNO	
Studiecode TNO	
Studiecode opdrachtgever	
Status	Ten behoeve van rapportage VWA
Vorige versies	
Aantal pagina's	5
Aantal tabellen	
Aantal figuren	
Aantal bijlagen	
Aantal appendices	

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en opdrachtnemer verwezen naar de Algemene Voorwaarden voor onderzoeksovereenkomsten aan TNO, dan wel de betreffende terzake tussen de partijen gesloten overeenkomst.

Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct belang-hebbenden is toegestaan.

© 2010 TNO

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Organisatie en inbedding	1
2	Werkzaamheden van de proefdierdeskundige	2
2.1	Professionalisering	2
2.2	Toeziethoudende taken	2
2.3	Adviestaken	3
2.4	Overige werkzaamheden	4
2.5	Scholing en nevenfuncties	4

1 Inleiding

TNO is vergunninghouder ex Artikel 2 van de Wet op de dierproeven (Wod) en heeft een proefdierdeskundige aangesteld welke is belast met het toezicht op het welzijn van proefdieren en uitvoering van de overige taken die voortvloeien uit artikel 14 ex Wod. De proefdierdeskundige brengt jaarlijks verslag uit van de werkzaamheden aan de vergunninghouder en aan de Voedsel en Waren Autoriteit, afdeling Centrale Handhaving Dierproeven (VWA-CHD). Dit jaarverslag is hier een weerslag van.

1.1 Organisatie en inbedding

De portefeuillehouder dierproeven binnen de Raad van Bestuur van TNO voert jaarlijks algemeen overleg met de proefdierdeskundige. De besproken zaken worden in een verslag vastgelegd. Daarnaast wordt tussentijds overleg gevoerd met de staf van de Raad van Bestuur en wordt periodiek overleg gevoerd met lijnmanagement en overige verantwoordelijke functionarissen van de betrokken locaties.

De proefdierdeskundige vervulde het toezicht op de dierproeven en direct daarmee samenhangende werkzaamheden en contacten binnen en buiten de organisatie in een [redacted] dienstverband [redacted] In geval van langdurige afwezigheid van de proefdierdeskundige gedurende de vakantie is vervanging geregeld vanuit de Beroepsgroep Proefdierdeskundigen.

2 Werkzaamheden van de proefdierdeskundige

2.1 Professionalisering

De werkzaamheden van de proefdierdeskundige zijn onder te verdelen in toezichthoudende taken, adviestaken, en overige werkzaamheden. Teneinde deze taken naar behoren te kunnen uitvoeren is het nodig dat de proefdierdeskundige ontwikkelingen op het vakgebied bijhoudt en voldoende onafhankelijk kan opereren. Daarnaast is het van belang dat anderen een helder beeld hebben van taak, functie, expertise en positie van de proefdierdeskundige en deze op adequate momenten informeren of om advies vragen. In 2009 is de functiebeschrijving van de proefdierdeskundige van TNO aangescherpt om taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden formeel vast te leggen. Binnen de Beroepsgroep Proefdierdeskundigen heeft de proefdierdeskundige van TNO actief meegewerkt aan de verdere professionalisering van de Beroepsgroep, o.a. door het concept Handboek Proefdierdeskundigen in een pilot periode actief te gebruiken en ervaringen te delen met collega's.

Voorts heeft de proefdierdeskundige periodiek dan wel incidenteel overleg gevoerd met managers en overige medewerkers van de betrokken afdelingen en zijn kennismakingsgesprekken gevoerd met alle nieuw aangestelde onderzoekers, biotechnici, diervverzorgers en stagiaires, alsmede management van de betrokken afdelingen. De proefdierdeskundige informeerde hen over de wettelijke en ethische achtergronden van dierproeven, het beleid van TNO rond dierproeven en proefdieren en de hieruit voortvloeiende verantwoordelijkheden van de medewerkers.

2.2 Toezichthoudende taken

De proefdierdeskundige heeft toezicht gehouden op naleving van de Wet op de dierproeven middels inspecties en proces audits van de verschillende dierfaciliteiten, personen betrokken bij dierproeven, specifieke handelingen die in het kader van dierexperimenten zijn uitgevoerd en documenten die ten grondslag liggen aan de dierexperimenten [REDACTED]

Incidenteel werden door de proefdierdeskundige geringe tot matige afwijkingen van de wettelijke eisen geconstateerd. Het betrof onder andere geringe afwijkingen in het werkprotocol ten opzichte van de van positief advies voorziene DEC aanvraag terwijl hiervoor geen amendement was voorgelegd aan de Dier Experimenten Commissie. Resultaten van de inspecties en audits zijn schriftelijk gecommuniceerd naar betrokken onderzoekers en hun management. Zij hebben naar tevredenheid actie ondernomen om incidenten op te heffen en processen te verbeteren.

De VWA-CHD heeft in 2008 6 maal een inspectiebezoek gebracht, 5 maal verdeeld over de verschillende faciliteiten en eenmaal tijdens een DEC vergadering. Voor zover mogelijk heeft de proefdierdeskundige deze bezoeken begeleid. In alle gevallen heeft de proefdierdeskundige de bezoeken nabesproken met de inspecteur en de inspectieverslagen opgevraagd. De algemene indruk van de VWA-CHD was

overwegend 'voldoet aan het in de wet gestelde'. Incidenteel zijn in de rapporten geringe afwijkingen van de Wod genoemd, te weten:

- Individuele huisvesting terwijl in het onderzoeksplan werd gesproken van groepshuisvesting, een afwijking waarvan de proefdierdeskundige niet op de hoogte was gesteld;
- Onvoldoende kooiverrijking aanwezig;
- Onvoldoende aantekening in het welzijnsdagboek van welzijnsgerelateerde aandoeningen;
- Afwezigheid van een alarmsysteem bij de zebravissen;

Waar van toepassing zijn de afwijkingen direct of zodra de mogelijkheid zich voordeed, opgeheven. Met betrekking tot de inspectie van de DEC vergadering in het algemeen en enkele aan de DEC voorgelegde onderzoeksplannen in het bijzonder heeft de VWA-CHD alle aspecten als 'voldoet' beoordeeld.

In het eerste kwartaal van 2010 werd de Registratie Proefdieren en Dierproeven 2009 voor [REDACTED] dierfaciliteiten door de proefdierdeskundige gereed gemaakt en verzonden aan de VWA-CHD.

2.3 Adviestaken

In het verslagjaar heeft de proefdierdeskundige gevraagd en ongevraagd advies gegeven over:

- Dierfaciliteiten, o.a. betreffende [REDACTED]
- Proefdieren, o.a. betreffende [REDACTED]
- Huisvesting. In 2009 zijn nieuwe kooien voor de primaten geleverd, waardoor groepshuisvesting mogelijk is geworden. Voorts zijn alle oude kooien voor konijnen vervangen voor nieuwe kooien en is een begin gemaakt met het vervangen van de kooien voor cavia's. Na realisatie hiervan voldoet TNO aan de nieuwe Europese huisvestingsrichtlijnen (CoE ETS 123 appendix A).
- Dierlijke Bijproducten Verordening en transport van dieren (Regeling 92/65/EEG).
[REDACTED] Naar aanleiding van [REDACTED] is advies uitgebracht naar alle Artikel 9 deskundigen betreffende de in- en export van dierlijke bijproducten.
- Dierexperimenten, zowel voorafgaand aan de studies richting DEC en onderzoeker o.a. betreffende opzet en fasering van studies en verfijning van procedures, als tijdens de uitvoer van studies bijvoorbeeld betreffende optimale omstandigheden voor bloedafname of het verminderen van ongerief middels het injecteren van extra vocht.
- Overige zaken, o.a. betreffende [REDACTED]

2.4 Overige werkzaamheden

2.4.1 *Kwaliteit en communicatie*

De proefdierdeskundige heeft in het verslagjaar (mee)gewerkt aan een aantal zaken met als doel de kwaliteit van dierproeven te verbeteren en communicatie daaromtrent te bevorderen.

- Er is een begin gemaakt aan de herziening van verschillende SOPs betreffende het traject van het indienen van DEC aanvragen tot de registratie van dierexperimenten na afloop.
- Er is een online samenwerkingsverband operationeel gemaakt, waar voor Artikel 9 en 12 bevoegd personen en hun management informatie beschikbaar is over dierproefgerelateerde zaken zoals wetgeving, richtlijnen en DEC-TNO.
- [REDACTED] heeft een begin gemaakt aan de revisie van het interne TNO dierproevenbeleid.
- [REDACTED] een rapport opgesteld met aanbevelingen waar en hoe binnen het werk met proefdieren van TNO verfijning, vermindering of vervanging kan worden gerealiseerd. Een deel van de aanbevelingen kan op korte termijn geïmplementeerd worden.
- De kwaliteit van geleverde proefdieren wordt vanaf 2009, naast controle op de leveringen zelf, beter geborgd middels enquêtes en leveranciersaudits.

[REDACTED]

- De proefdierdeskundige heeft in het verslagjaar meegewerkt aan een drietal interviews met studenten betreffende alternatieven voor dierproeven.

2.4.2 *Bevoegdheid en bekwaamheid*

- In 2009 is ontheffing ex Artikel 16 Wod bij de VWA-CHD aangevraagd en gehonoreerd voor een persoon waarvoor status conform Artikel 9 wenselijk, maar niet mogelijk was.
- In 2009 had TNO, [REDACTED] stagiaires in dienst die betrokken waren bij dierproeven. [REDACTED] volgden de stage in het kader van hun opleiding tot biotechnicus. De directe begeleiding van de stagiaires lag in handen van de manager van de dierfaciliteit, dan wel van een onderzoeker. De proefdierdeskundige heeft de vaardigheid en kennis van de stagiaires in samenspraak met de directe begeleider beoordeeld.
- De proefdierdeskundige heeft interne scholing georganiseerd voor Artikel 9 en Artikel 12 deskundigen over de onderwerpen pre, peri en postoperatief herstel, intracutaan hechten en acclimatisatie.

[REDACTED]

2.5 Scholing en nevenfuncties

De proefdierdeskundige heeft in 2009 deelgenomen aan de volgende bijeenkomsten:

[REDACTED]

De proefdierdeskundige is lid van [REDACTED]
[REDACTED]